

งานแสดงเมล็ดพันธุ์: กิจกรรมส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์เพื่อ สนับสนุนและส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่น

สาร ECHO เอเชีย

ภาคพิเศษสำหรับ ECHO Development Notes

ฉบับที่ 12 เดือนมกราคม 2012

โดย Laura S. Meitzner Yoder, Ph.D. และ Vincent Ricciardi

คำนำ

เมื่อท่านพบพันธุ์ผักพื้นเมืองที่เติบโตและให้ผลผลิตดี ท่านจะช่วยให้เกษตรกรคนอื่นได้ลองปลูกพันธุ์ผักนี้บ้างอย่างไร ถ้ามีเกษตรกรให้เมล็ดพันธุ์พิเศษชนิดหนึ่งแก่ท่าน 30 เมล็ด ท่านจะเอาไปแบ่งคนอื่นอย่างไร การแจกจ่ายเมล็ดพันธุ์เกิดขึ้นภายในและระหว่างชุมชนหมู่บ้านอย่างไร

บทความนี้เป็นการแบ่งปันประสบการณ์ขององค์กร ECHO Asia ที่ได้มีส่วนช่วยในการเป็นเจ้าของภาพจัดงานแสดงและแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ในสถานที่ 4 แห่งด้วยกัน นอกจากนี้ ยังมีข้อมูลสำคัญๆ จากประสบการณ์ของเราหลายอย่างที่ น่าจะเป็นประโยชน์แก่ท่าน หากองค์กรหรือหน่วยงานของท่านสนใจที่จะจัดงานในลักษณะนี้

กิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของเครือข่ายผู้ทำงานร่วมกันขององค์กร ECHO คือสนับสนุนและส่งเสริมเกษตรกรใน

การค้นหา ทดสอบและเผยแพร่เมล็ดพันธุ์ที่เติบโตได้ดีในสภาพที่เป็นอยู่ของท้องถิ่นนั้นๆ พืชผักสายพันธุ์ต่างๆ ที่สามารถให้ผลผลิตที่น่าเชื่อถือและใช้ปัจจัยการผลิตที่หาได้ในท้องถิ่นนั้นจำเป็นอย่างยิ่งต่อเกษตรกรรายย่อย เกษตรกรที่อยู่ในเครือข่ายของ ECHO มักทำการผลิตและเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ของตนเองเป็นส่วนใหญ่ และบางรายอยู่ในระยะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยมีการซื้อเมล็ดพันธุ์บางชนิดด้วย การเข้าใจวิธีการได้มาซึ่งเมล็ดพันธุ์ของเกษตรกร การจัดหาและวิธีปฏิบัติจะเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงระบบเกษตรกรรมในท้องถิ่นนั้นๆ ด้วย

ธนาคารเมล็ดพันธุ์ ECHO [<http://www.echonet.org/content/SeedBank>,

<http://asia.echonet.org/content/ECHO%20Asia%20Seed%20Bank>] ช่วยเพิ่มโอกาสในการได้มาซึ่งเมล็ดพันธุ์ชนิด

ต่างๆ งานแสดงเมล็ดพันธุ์เป็นแนวทางที่ใช้ได้ผลที่เกษตรกรได้ทำการแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ในท้องถิ่นของตน

ด้วยความเพลิดเพลินและสนุกสนาน รวมทั้งยังได้มีโอกาสแสดงตัวอย่างและแบ่งปันพันธุ์ผักที่ดีที่สุดของตนให้แก่

เกษตรกรคนอื่น อีกทั้งยังได้รับเมล็ดพันธุ์โดยตรงจากเกษตรกรคนอื่น ๆ ด้วย งานแสดงเมล็ดพันธุ์นี้ได้นำพาเกษตรกรให้มา

รวมตัวกัน พร้อมกับนำเมล็ดพันธุ์ของตนเองที่มาจากเพาะปลูกในท้องถิ่น อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงความหลากหลาย

ของพันธุ์ผักที่พวกเขาทำการเพาะปลูกอยู่ มีการแลกเปลี่ยนเมล็ดที่แต่ละคนสนใจ มีการพูดคุยอภิปรายถึงประเด็นสำคัญ

ต่างๆ เกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ และได้เรียนรู้มากขึ้นเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมในการคัดเลือกและเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ ในบาง

แห่งที่พันธุ์ผักท้องถิ่นหรือพันธุ์เฉพาะของเกษตรกรเองได้สูญหายไปแล้ว การฟื้นฟูและขยายขอบเขตการแจกจ่ายเมล็ด

พันธุ์เป็นกุญแจสำคัญที่ช่วยให้เกษตรกรหลุดพ้นจากวงจรหนี้สินและสามารถผลิตอาหารไว้บริโภคเองภายในท้องถิ่นอย่าง

พอเพียง¹

ในปี พ.ศ. 2553-2554 องค์การ ECHO Asia Impact Center และผู้ร่วมงาน² ได้ทำการศึกษาวิจัยระบบเมล็ดพันธุ์เป็นเวลา 3 เดือนในพื้นที่กลุ่มหมู่บ้าน 3 แห่งจากทางภาคเหนือของประเทศไทยและในประเทศกัมพูชา โดยช่วงสุดท้ายของงานวิจัยในแต่ละแห่งนี้มีการจัดงานแสดงเมล็ดพันธุ์ ซึ่งเกษตรกรผู้มีส่วนร่วมจะมารวมตัวกันเพื่อศึกษาเกี่ยวกับพันธุ์ผักของเกษตรกรคนอื่นๆ และแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์กัน นอกจากนี้เรายังได้มีส่วนร่วมช่วยในการจัดงานแสดงเมล็ดพันธุ์ครั้งที่ 4 ในประเทศอินเดียด้วย งานแสดงเมล็ดพันธุ์นี้ถือเป็นการสร้างโอกาสในการเรียนรู้ถึงวิธีการที่จะสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนพันธุ์ผักต่างๆ ในท้องถิ่นระหว่างเกษตรกรด้วยกันเอง โดยแต่ละครั้งที่จัดงาน เกษตรกรและผู้มาชมงานจะได้เห็นผักที่บางชนิดเป็นพันธุ์ดั้งเดิมของป่าที่ไม่เคยเห็นมาก่อน หรือมีบางชนิดที่คิดว่าสูญพันธุ์ไปจากท้องถิ่นของตนเองแล้ว

สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการจัดงาน

จากประสบการณ์นี้ เราพบว่ามียอดผู้ประกอบการสำคัญหลายประการที่ควรนำมาพิจารณาในการจัดงาน ซึ่งมีดังต่อไปนี้

1) ทำการตัดสินใจร่วมกับกลุ่มเกษตรกรและผู้นำชุมชนถึงวัตถุประสงค์สั้น ๆ 2-3 ข้อ ในการจัดงาน จากนั้นจึงพิจารณาเรื่องสถานที่ เวลา รูปแบบการเชิญชวน และตารางเวลาในการจัดงาน โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เป็นหลัก

คณะกรรมการที่มาจากคนในพื้นที่จะทำให้เกิดความรู้สึกถึงความเป็นผู้นำที่มาจากหมู่บ้านและความเป็นเจ้าของ ซึ่งจะช่วยให้การจัดงานเป็นไปอย่างราบรื่น และควรคำนึงถึงปัจจัยต่อไปนี้:

- งานนี้ต้องการสื่อสารข้อมูลอะไร เพื่อให้ผู้ที่มีมาร่วมงานนำกลับไปคิดเกี่ยวกับความหลากหลายของพันธุ์ผักในท้องถิ่น การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ที่เกษตรกรผลิตขึ้นเอง หรือ หัวข้ออื่นๆ
- สภาพปัจจุบันของการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์เองของเกษตรกรและความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่เพาะปลูกของเกษตรกรเป็นอย่างไร และอะไรเป็นอิทธิพลขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการเกษตรกรรมในพื้นที่ของท่าน? เกษตรกรมีทำอย่างไรต่ออุตสาหกรรมการค้าขายเมล็ดผัก?
- ในท้องถิ่นมีความต้องการเร่งด่วนด้านใดที่เกี่ยวกับผักหรือพืชไร่นาใดเป็นพิเศษ หรือต้องการความรู้ที่เกี่ยวกับพืชยืนต้นชนิดอื่นๆหรือไม่
- องค์กรของท่านกำลังใช้งานแสดงเมล็ดพันธุ์เพื่อเป็นสื่ออย่างหนึ่งในการศึกษา (วิจัย บันทึกราย และ/หรือเก็บรวบรวม) ประเภทของพันธุ์ผักต่างๆ ที่ยังมีการปลูกกันอยู่หรือไม่ อย่างไร
- เจ้าหน้าที่รัฐในระดับท้องถิ่นและองค์กรเพื่อการเกษตร (ถ้ามี) จะมีบทบาทอะไรบ้างในงาน และท่านอยากให้ผู้เจ้าหน้าที่และองค์กรเหล่านั้นได้ทราบข้อมูลอะไรบ้างเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและพันธุ์ผักพื้นเมืองของเกษตรกร ผ่านการเข้าร่วมงานนี้
- วัตถุประสงค์หลักในการเรียนรู้ในงานจะสำเร็จได้ด้วยการนำเสนอหรือสร้างสรรค์ในรูปแบบใดที่เหมาะสมที่สุด ดังต่อไปนี้ : การจัดบรรยายพิเศษ, อภิปรายในกลุ่มย่อย, เกมส์, เพลง, ละคร, การศึกษาร่วมกันแบบเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ, หรือการนำเสนอจากเกษตรกรผู้เข้าร่วม ทั้งนี้แล้วแต่ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของท่าน

2) ทำการเลือกสถานที่จัดงานและผู้เข้าร่วม

งานแสดงแต่ละครั้งจัดขึ้นในรูปแบบที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นการประชุมของเจ้าหน้าที่องค์กร NGO ที่เกี่ยวข้องกับแวดวงการศึกษา ไปจนถึงในกลุ่มหมู่บ้านที่ชาวบ้านมีอาชีพทำเกษตรกรรม หรือแม้กระทั่ง ชุมชนที่มีส่วนในระบบการเกษตรเชิงพาณิชย์ งานแสดงเมล็ดพันธุ์ครั้งแรกนั้นจัดขึ้นพร้อมกับการประชุมองค์กร NGO ในระดับท้องถิ่น ส่วนครั้งต่อมาเป็นการจัดงานแสดงเมล็ดพันธุ์อย่างเดี่ยว และถัดมามีภาคส่วนการศึกษาเข้าร่วมด้วยการเลือกสถานที่ที่คิดว่าผู้ที่จะมาร่วมงานเคยใช้เป็น

ที่รวมตัวกันเพื่อจุดประสงค์ด้านวัฒนธรรม ศาสนาหรือค้าขายอาจไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากนักและไม่ยากเกินไปในการเดินทาง วิธีการนี้ยังสามารถสร้างเครือข่ายเมล็ดพันธุ์ในท้องถิ่นได้ด้วย เพราะหลังจากเสร็จงานเกษตรกรอาจติดต่อเกษตรกรคนอื่นที่ได้พบเพื่อขอเมล็ดเพิ่มหรือขอข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับพันธุ์ที่สนใจ ที่เราพบ ผู้หญิงเข้าร่วมงานมากกว่าผู้ชายและผู้หญิงเป็นฝ่ายนำเมล็ดมาในงาน ซึ่งน่าจะเกิดจากเพราะเหตุผลสองประการคือ: ข้อแรกการศึกษาวิจัยก่อนหน้านี้ของเราได้ไปทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้หญิงและเน้นถึงการมีส่วนร่วมที่สำคัญของพวกเขาในงานแสดงเมล็ดพันธุ์ และข้อที่สองคือ เราได้จัดงานในระดับหมู่บ้านที่ผู้หญิงสามารถเดินทางมาพร้อมกันได้ง่าย

ควรพยายามนำเสนอความหลากหลายของเมล็ดพันธุ์ที่นำมาในงานให้มากที่สุด การแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์และความรู้ระหว่างเกษตรกรที่ได้ผลดีที่สุดจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีการนำเมล็ดที่มาจากพื้นที่ห่างไกลออกไป เกษตรกรจะไม่ค่อยสนใจเมล็ดพันธุ์ที่นำมาจากภายในกลุ่มหมู่บ้านที่อยู่ใกล้เคียงกันเนื่องจากอาจมีเมล็ดพันธุ์นั้นแล้วหรือถ้าต้องการก็จะหาได้ไม่ยาก แต่อย่างไรก็ตาม การนำผู้เข้าร่วมงานมาจากพื้นที่ที่ห่างไกลออกไปอาจต้องพบปัญหาเรื่องเวลาเดินทางและค่าใช้จ่าย รวมถึงการแปลภาษาในกรณีที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ที่ต่างกัน

การเชิญเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ประสานงานด้านการเกษตร และตัวแทนองค์กร NGO ต่างๆจะทำให้เกิดการเรียนรู้และรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับความหลากหลายทางพันธุ์พืชของเกษตรกรในท้องถิ่น บุคคลเหล่านี้ที่เข้าร่วมงานแสดงเมล็ดพันธุ์แต่ละครั้งต่างแสดงความประหลาดใจอย่างมากที่เห็นความหลากหลายของเมล็ดพันธุ์ที่เกษตรกรนำมา และนี่เป็นโอกาสอันดีนี้ในการสนับสนุนนโยบายและโครงการที่จะส่งเสริมการเพาะปลูกที่หลากหลายมากกว่าที่จะทำให้ความหลากหลายลดน้อยลง อย่างไรก็ตามองค์กรต่างๆต้องแน่ใจว่าเวลาที่ตั้งไว้เพื่อให้แขกพิเศษที่เชิญมาเหล่านี้ได้พูดจะไม่นานเกินไปจนกินเวลาวัตถุประสงค์หลักของงาน ซึ่งได้แก่เวลาของการแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์และข้อมูลระหว่างเกษตรกร

3) ระยะเวลาที่เหมาะสม

งานแสดงเมล็ดพันธุ์จะจัดขึ้นในขณะที่เกษตรกรมีเมล็ดพันธุ์เก็บไว้อยู่ คือช่วงหลังการเก็บเกี่ยวและก่อนการเพาะปลูกพืชหลัก จากข้อมูลการสำรวจก่อนหน้านี้ พบว่าในระหว่างฤดูการเพาะปลูกเกษตรกรมีเมล็ดพันธุ์จำนวนน้อยมากเก็บไว้ในบ้าน ดังนั้นการแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ในงานก็จะน้อยด้วย นอกจากนี้เราได้จัดเวลายานให้เป็นช่วงเช้าของวันที่ไม่ใช่

วันหยุด ซึ่งเป็นเวลาที่ชาวบ้านสามารถเข้าร่วมได้ ถ้าคาดหวังว่าจะมีผู้เข้าร่วมที่เป็นเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ ผู้หญิง และคนจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่นหรือกลุ่มศาสนาอื่น จะต้องวางแผนการจัดเวลาให้คนเหล่านั้นสามารถมาร่วมงานได้ด้วย

4) เชิญผู้เข้าร่วมและปรึกษากันว่าควรจะนำเมล็ดประเภทใดมาบ้าง

เราได้เชิญผู้ที่เราออกไปสัมภาษณ์เกี่ยวกับระบบเมล็ดพันธุ์ภายในท้องถิ่นของเขา ในพื้นที่ที่เราไปนั้น เกษตรกรจะให้เมล็ดผักฟรีโดยไม่คิดเงินหรือของตอบแทนใดๆไม่ว่าจะเป็นเมล็ดพันธุ์หรือผลผลิตอื่นๆ แต่จะให้ในปริมาณไม่มากนัก เราได้บอกเกษตรกรเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของงาน และเน้นว่าเป็นเวลาที่จะแสดงสิ่งที่เป็นจุดเด่นของเกษตรกรไม่ว่าจะเป็นพันธุ์ผักที่มีลักษณะพิเศษหรือหาได้ยาก โดยต้องไม่ลืมว่ากิจกรรมนี้มุ่งเน้นไปที่เฉพาะพันธุ์ผักในท้องถิ่น ไม่ใช่พืชที่ให้ผลผลิตเป็นเมล็ดเช่นข้าวที่เป็นอาหารหลัก นอกจากนี้เรา

ได้ย้ำแก่เกษตรกรว่าไม่ควรนำเมล็ดที่มีขายอยู่ตามท้องตลาดหรือที่เป็นพันธุ์ผสมมา แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีเกษตรกรบางคนนำของข้าวโพดพันธุ์ใหม่ หรือเมล็ดข้าวพันธุ์อื่นๆมา แต่ของเมล็ดพันธุ์เหล่านี้ก็ไม่มีใครเอาไป และถูกทิ้งไว้บนโต๊ะจนงานจบเนื่องจากไม่เป็นที่สนใจของเกษตรกรคนอื่น ซึ่งไม่เหมือนเมล็ดพันธุ์ถั่วหรือผักอย่างอื่นที่เกษตรกรนำมา

5) แจกซองพลาสติกเปล่าล่วงหน้าก่อนเพื่อให้เกษตรกรที่จะเข้าร่วมงานนำไปใส่เมล็ดพันธุ์

ในการแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ครั้งแรกของเราที่มีขึ้นในกลุ่มของเจ้าหน้าที่องค์กร NGO ที่ทำงานด้านการเกษตรนั้น ผู้เข้าร่วมนำเมล็ดมาเป็นจำนวนมาก คือหลังจากที่ทุกคนได้ยื่นเกี่ยวกับพันธุ์ต่างๆจากผู้เข้าร่วมงานคนอื่นและลงชื่อขอเมล็ดพันธุ์ที่ตนสนใจแล้ว เราจะแบ่งเมล็ดที่มีอยู่ให้เท่ากับจำนวนของที่มีคนต้องการ ซึ่งขั้นตอนนี้จะใช้เวลานานพอสมควร ดังนั้นถ้าเราแจกซองพลาสติกเปล่าที่ใช้สำหรับใส่ยาให้แก่ผู้เข้าร่วมขณะที่ไปเชิญนั้น ผู้เข้าร่วมสามารถแบ่งเมล็ดใส่ไว้ในซองล่วงหน้าในจำนวนที่ต้องการจะนำไปให้ที่งานได้ พร้อมกับนั้นเราจะแจกสติ๊กเกอร์เปล่าติดไปกับซองด้วยเพื่อเอาไว้เขียนชื่อเกษตรกร สถานที่ เดือนปีของการเก็บเกี่ยว ชนิดของเมล็ดพันธุ์ และลักษณะพิเศษของพันธุ์นั้น นอกจากนั้นการใส่หมายเลขที่ไม่เหมือนกันที่ซองแต่ละซอง (เขียนด้วยปากกาทันน้ำ) จะช่วยให้ง่ายต่อการบันทึกข้อมูลของเมล็ดในวันงาน ส่วนการที่จะรู้ว่าเมล็ดพันธุ์จะแจกจ่ายเพื่อไปทดลองปลูกหรือไม่นั้น เราได้ขอว่าในแต่ละซองให้เกษตรกรใส่เมล็ด อย่างน้อยจำนวน 20 เมล็ดสำหรับเมล็ดใหญ่ (เช่นถั่วต่างๆ) และสำหรับเมล็ดเล็กให้ตักใส่ 1 ช้อนชา การเชิญชวนให้มางานพร้อมกับการแจกซองพลาสติกนี้ทำให้เกษตรกรที่เป็นผู้หญิงเข้าใจชัดเจนว่าตนได้รับเชิญด้วย

6) ตัดสินใจและระบุข้อมูลที่จะทำการเก็บรวบรวม

งานแสดงเมล็ดพันธุ์เป็นโอกาสที่เกษตรกรจะเรียนรู้จากกันและกัน นอกจากนี้งานนี้ยังเป็นโอกาสสำหรับองค์กรของท่านที่จะได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับพันธุ์ผักต่างๆที่เกษตรกรมีอยู่ รวมถึงวิธีการเก็บรักษา อุปสรรคหรือข้อจำกัดที่เกษตรกรต้องพบในการหาเมล็ดพันธุ์มาปลูก ท่านจะได้มีโอกาสได้ยินว่าพืชผักประเภทใดสำคัญสำหรับเกษตรกรและลักษณะพิเศษที่ไม่เหมือนใครของพันธุ์ผักพื้นเมืองต่างๆ ให้ท่านฟังอย่างตั้งใจขณะที่เกษตรกรทำการอธิบายว่าพวกเขาทำการเลือกเมล็ดและดำเนินขั้นตอนอะไรบ้าง มีปัญหาเรื่องการขาดแคลนเมล็ด

พันธุ์ที่ใช้เพาะปลูกหรือไม่ หรือมีเพียงพอ และมีอย่างไม่จำกัดภายในระบบการเกษตรของพวกเขา

ถ้าการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นวัตถุประสงค์หนึ่งที่ท่านตั้งไว้ ท่านต้องแน่ใจว่าเป้าหมายในการเก็บข้อมูลของท่านสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินการแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ของเกษตรกรแทนที่จะเสียเวลาไปตอบคำถามอื่นๆของท่าน ให้ท่านตัดสินใจว่าต้องการได้ข้อมูลอะไร และควรตั้งใจตั้งแต่นั้นว่าท่านจะสามารถเก็บและบันทึกข้อมูลไว้อย่างมีระเบียบ ระบุข้อมูลที่ต้องการจะเก็บไว้ล่วงหน้า เตรียมแบบฟอร์มที่ต้องเขียนและเตรียมวิธีการเก็บข้อมูลอื่นๆให้พร้อม (เช่น รูปถ่ายของเกษตรกรกับซองบรรจุที่มีหมายเลข หรือรูปถ่ายเฉพาะข้อมูลที่เขียนไว้ที่ซองแต่ละซอง) เพื่อทำการบันทึกข้อมูลของเมล็ดพันธุ์ที่เกษตรกรนำมา บันทึกชื่อและที่อยู่ของเกษตรกรเพื่อในบางกรณีอาจมีคนต้องการติดต่อเพื่อขอเมล็ดพันธุ์หรือข้อมูลเพิ่มเติม สำหรับเมล็ดแต่ละซองให้มีข้อมูลที่เป็นชื่อเรียกในท้องถิ่นและชื่อพันธุ์อื่นๆที่มี พื้นที่ที่มีการปลูก เวลาเก็บเกี่ยว และลักษณะพิเศษของพันธุ์นั้น (เช่น สีและขนาดที่ไม่เหมือนพันธุ์อื่น การเก็บเกี่ยวที่เร็วหรือช้า มีวงจรชีวิตนานกว่าหนึ่งปี รสชาติ คุณสมบัติในการเก็บรักษา ลักษณะการนำมาปรุงเป็นอาหาร บัณฑิตในการปลูก ฯลฯ) **ให้เก็บข้อมูลเฉพาะที่ต้องการเท่านั้น โดยใช้แบบฟอร์มง่ายๆ** เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลา และแบบฟอร์มที่ซับซ้อนด้วยข้อมูลที่ไม่น่าจะเป็นจะใช้เวลานานเกินไปและอาจไม่เกิดประโยชน์หากเติมได้ไม่ครบ ทั้งนี้จัดให้มีคำถามเปิดด้วย เช่น “ลักษณะที่ดีที่สุดหรือพิเศษที่สุดของพันธุ์นี้คืออะไร”

7) ตัดสินใจว่าจะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพันธุ์ผักต่างๆของเกษตรกรก่อนการจัดงานหรือช่วงเริ่มงาน

องค์กรของท่านอาจจัดงานนี้ขึ้นมาเพื่อต้องการความรู้เพิ่มเติมและเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพันธุ์ผักในท้องถิ่น หรือเพื่อให้ทราบถึงข้อเด่นหรือลักษณะพิเศษของพันธุ์ต่างๆในท้องถิ่น ในงานแสดงเมล็ดพันธุ์ของเราทุกครั้ง เราพบว่า เป็นไปค่อนข้างยาก เพราะความหลากหลายของข้อมูลที่ได้รับและการใช้เวลานานในการเขียนข้อมูลเหล่านั้นออกมา เราจึงได้จำกัดจำนวนของผู้เข้าร่วมในงานเพราะเวลาในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับชุดเมล็ดพันธุ์แต่ละชุดที่นำมานั้น **ต้องใช้เวลานานพอสมควร** ด้วยข้อจำกัดด้านการอ่านเขียนของเกษตรกร เราจึงต้องอาศัยผู้ช่วยหลายคนในการสื่อสารภาษาท้องถิ่นและเขียนข้อมูลที่ได้เกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์เป็นภาษากลาง ซึ่งต้องเริ่มต้นขึ้นทันทีหลังจากที่เกษตรกรมาถึงงาน

แม้กระทั่งการใช้แบบฟอร์มที่ปรับปรุงให้กระชับแล้ว เรายังต้องใช้ผู้ช่วยที่มาจากท้องถิ่น 7 คนและเวลามากกว่า 2 ชั่วโมงเพื่อบันทึกข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเมล็ดที่นำมาโดยเกษตรกรจำนวน 30 คน ทั้งนี้ข้อเสนออีกว่าควรจะมีอาหารว่างหรือเครื่องดื่มบริการขณะที่ผู้ร่วมงานกำลังทยอยมาในช่วงลงทะเบียน

นอกจากนี้ควรบันทึกข้อมูลบางอย่างล่วงหน้าไว้ก่อนถ้าเป็นไปได้จากการไปเยี่ยมเยียนบ้านผู้เข้าร่วมในวันก่อนการจัดงานหรือไม่เช่นนั้น เราพบว่าจะได้ผลดีที่สุดในการจัดหาผู้ช่วยไว้หลายคนให้มากที่สุดเท่าที่จะหาได้เพื่อช่วยในช่วงลงทะเบียน โดยอย่างน้อยควรมีผู้ช่วยบันทึกข้อมูลหนึ่งคนต่อเกษตรกรจำนวน 5 คนที่ได้เชิญไว้ จะช่วยให้ไม่เสียเวลามากเกินไป อีกทั้งเรายังจัดการ**สัมภาษณ์ตอนท้ายของงาน** โดยสัมภาษณ์เกษตรกรขณะที่กำลังจะเดินทางกลับ เพื่อให้ทราบว่าพวกเขาได้แลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ที่นำมาและได้เมล็ดพันธุ์ใหม่กลับไปจริงๆหรือไม่

ข้อมูลเมล็ดพันธุ์ต่างๆควรจะถูกบันทึกไว้อย่างน้อยสองที่ คือบนซอง เพื่อให้ผู้รับได้ทราบถึงที่มาของเมล็ดพันธุ์นั้น และอีกที่คือในเอกสารที่เป็นที่รวบรวมข้อมูลขององค์กรที่จัดงาน การบันทึกข้อมูลทั้งสองแห่งนี้ทำให้ใช้เวลาเพิ่มขึ้นและการจัดระบบเพื่อให้ขบวนการนี้รวดเร็วขึ้นจึงเป็นสิ่งสำคัญ

8) วางแผนการดำเนินงานของรายการต่างๆในวันงาน

ก่อนที่งานจะเริ่ม เจ้าหน้าที่จัดงานจะทำการจัดหาของว่างและเครื่องดื่มในช่วงลงทะเบียน และอาหารเที่ยงหลังจบงาน ซึ่งควรใช้อาหารในท้องถิ่นที่พูดถึงกันในงาน การจัดลำดับรายการ การแลกเปลี่ยนความเห็น และการวางแผนดำเนินการในการแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์นั้นจำเป็นต้องมีการวางแผนที่ดี **การมีผู้ประสานงานจากท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินรายการวันนั้น** ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่ง การมอบหมายบทบาทหน้าที่ (เช่น ผู้รวบรวมข้อมูล ผู้แปลภาษาท้องถิ่น วิทยากร และผู้ประสานงานการอภิปรายกลุ่มย่อย) ให้กับผู้ที่มีส่วนจะทำให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่นมากขึ้น **การรวมภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้เข้ากับการเก็บรักษาและความหลากหลายของเมล็ดพันธุ์นั้นทำได้ด้วย** การใช้เพลง หรือละครเกี่ยวกับการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ หรือการเกษตรกรรมในท้องถิ่น จะช่วยเพิ่มความสนใจและการเรียนรู้ให้มากขึ้น ผู้จัดเตรียมงานควรให้ความสนใจถึงการวางรายการต่างๆจะให้งานออกมาในแนวไหน เช่น การประชุมแบบเป็นทางการ การรวมตัวกันแบบทุกคนมีส่วนร่วม หรืองานเทศกาลที่สนุกสนาน ให้ตัดสินใจว่าจะมีการเชิญวิทยากรพิเศษหรือไม่ อย่างไร หรืออาจมีการนำเสนอผลงานจากกลุ่มเกษตรกรจากที่ต่างๆ ดนตรี หรือรูปแบบอื่นๆที่จะสนับสนุนวัตถุประสงค์ของงาน

9) วางแผนองค์ประกอบด้านวิชาการ

หนึ่งในวัตถุประสงค์หลักของงานแสดงเมล็ดพันธุ์ที่เราจัดคือเพื่อ **แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเกษตรกรถึงความเชื่อและวิถีปฏิบัติเกี่ยวกับการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์และความรู้เกี่ยวกับพืชผักในท้องถิ่น รวมทั้งเสนอแนะวิธีที่จะปรับปรุงคุณภาพและความสามารถในการเติบโตของเมล็ดพันธุ์ที่เก็บไว้** ในงานแต่ละครั้งจะมีการนำเสนอในรูปแบบที่มีการตอบสนองจากผู้เข้าร่วมเป็นเวลา 30 นาที โดยพูดถึงวิธีการที่เหมาะสมในการคัดเลือกเมล็ดพันธุ์จากต้นที่มีความสมบูรณ์ การทำความสะอาดเมล็ดและการทำให้เมล็ดแห้ง รวมถึงวิธีการต่างๆในการเก็บรักษาเมล็ด องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ส่วนนี้ของงานเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้สำหรับเกษตรกรคือการใช้รูปแบบการนำเสนอที่เป็นบทสนทนา การสลับกันระหว่างคำถามเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ในท้องถิ่นและข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่เหมาะสมสำหรับการเก็บรักษาเมล็ด

เราใช้แผ่นผ้าที่วาดด้วยรูปภาพง่ายๆ เป็นภาพประกอบการนำเสนอของเราโดยใช้ภาษาท้องถิ่น การยกแผ่นผ้าขึ้นให้ดูก่อน จะช่วยให้เกษตรกรคิดถึงหัวข้ออื่น ๆ ในการอภิปรายกันในกลุ่มย่อยด้วย

รูปภาพที่นำเสนอจะกระตุ้นให้เกิดคำถามและความคิดเห็นจากเกษตรกร ทำให้เกษตรกรมีโอกาสที่จะอภิปรายและอธิบายให้ชัดเจนถึงวิธีปฏิบัติในการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ที่เราได้ข้อมูลมาจากการวิจัยก่อนหน้าที่จะจัดงานขึ้น การทราบถึงประสบการณ์ในการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์นั้นเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการที่จะยื่นมือเข้าช่วยเหลือและปรับปรุงพัฒนาระบบเมล็ดพันธุ์ในท้องถิ่น รวมถึงการจัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์ของหมู่บ้านด้วย ตัวอย่างเช่น การวิจัยล่วงหน้าในหมู่บ้านจะบอกได้ว่าชาวบ้านส่วนใหญ่หลีกเลี่ยงการนำเมล็ดไปตากแห้งซึ่งพวกเขามองว่าเป็นวิธีที่อันตรายต่อเมล็ด และการอภิปรายในกลุ่มใหญ่ในวันงานแสดงให้เห็นว่าชาวบ้านดำเนินตามขั้นตอนสองขั้นตอนในการทำเมล็ดให้แห้ง คือจะนำเมล็ดที่เก็บเกี่ยวใหม่ๆ หรือเมล็ดที่มีความชื้นอยู่ในใส่ในตะกร้าหรือชั้นวางของที่อยู่เหนือเตาไฟ และจากนั้นจึงจะนำไปเก็บไว้ในที่อุณหภูมิเย็นขึ้น (ห้อยไว้สูงขึ้นหรือเก็บไว้ในบ้าน) เพื่อเก็บในระยะยาว ให้โอกาสชาวบ้านได้แบ่งปันสิ่งที่ได้ค้นพบและประสบการณ์ในการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ เช่น จากการจัดงานในประเทศกัมพูชาเราได้ทราบว่าชาวบ้านบางคนเก็บเมล็ดถั่วไว้ในลักษณะของหมอนหรือเก็บไว้ตามชั้นบันไดบ้าน เนื่องจากการเปลี่ยนที่เก็บไปเรื่อยๆ จะลดปัญหาเรื่องของแมลงที่มากัดกินเมล็ดได้³

10) รายการสำคัญในวันงาน: การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการนำเสนอเมล็ดพันธุ์ต่างๆ โดยเกษตรกร

เนื่องจากวัตถุประสงค์หลักคือการแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ระหว่างเกษตรกร ดังนั้นจึงต้องจัดเวลาให้มากพอที่ชาวบ้านจะพูดถึงพันธุ์ต่างๆ ที่ได้นำมา เป้าหมายนี้จะสำเร็จได้ด้วยวิธีการที่ต่างกันไป วิธีหนึ่งนั้นคือให้ชาวบ้านพูดถึงคุณสมบัติต่างๆ ของเมล็ดพันธุ์ของตนภายในกลุ่มย่อยจากหมู่บ้านของตนเอง จากนั้นเลือกเมล็ดพันธุ์ที่น่าสนใจมาเสนอให้กลุ่มใหญ่ แต่วิธีการนี้จะใช้ได้ดีเฉพาะกลุ่มหมู่บ้านต่างๆ ที่มีการติดต่อกันน้อย มีรูปแบบหนึ่งที่ประสบความสำเร็จดีมากที่ใช้ในงานที่กัมพูชา คือมีผู้ประสานงาน

เจ้าหน้าที่ NGO เป็นผู้ช่วยในกลุ่มของเกษตรกรที่มาจากหมู่บ้านที่ห่างไกลกัน โดยมีการพูดคุยภายในกลุ่มเป็นเวลาหนึ่งชั่วโมงในหัวข้อการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ ระบบเมล็ดพันธุ์ และคุณสมบัติที่ดีของเมล็ดพันธุ์ในท้องถิ่นของตน:

- วิธีการต่างๆ ในการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ ว่าแต่ละคนใช้วิธีใดหรือได้ยินว่าคนอื่นใช้วิธีใด และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันถึงประสบการณ์กับผลที่ได้จากวิธีแต่ละวิธี (ข้อดีและข้อเสีย)
- วัฒนธรรมและวิถีปฏิบัติที่ยึดถือกันมาแบบดั้งเดิมและการแบ่งปันเมล็ดพันธุ์ ในหมู่บ้านของตน รวมทั้งภายในครอบครัวและหมู่เพื่อน
- เมล็ดพันธุ์ฝักต่างๆ ที่นำมา และลักษณะพิเศษ ปัจจุบันในการปลูก หรือความอดทนต่อสภาวะต่างๆ ของเมล็ดพันธุ์

11) วางแผนวิธีการแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์

การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและโอกาสที่ได้รับชมเมล็ดพันธุ์ต่างๆจะช่วยให้เกิดการสื่อสารระหว่างเกษตรกรมากขึ้น และเกษตรกรสามารถสอบถามกันได้โดยตรงเมื่อมีคำถามเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ที่แต่ละคนนำมา ในงานแสดงเมล็ดพันธุ์ที่จัดขึ้นนั้นเราได้ทำตามธรรมเนียมปฏิบัติในท้องถิ่นที่มักทำการแบ่งปันเมล็ดพันธุ์ในปริมาณไม่มากนักโดยไม่หวังเงินตอบแทน โดยมีการแลกเปลี่ยนของเมล็ดพันธุ์ฟรีในหมู่เกษตรกร สำหรับตัวอย่างของการแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ในระดับที่กว้างขึ้นที่ ต้องใช้สื่ออื่นๆช่วยด้วย สามารถดูเพิ่มเติมได้ที่หัวข้อ “Seedy Sundays” ในประเทศอังกฤษ

(<http://www.seedysunday.org/>), เครือข่ายแบ่งปันเมล็ดพันธุ์ Navdanya (<http://www.navdanya.org/earth-democracy/seed-sovereignty>), และมูลนิธิ GREEN Foundation ที่ทำงานกับธนาคารเมล็ดพันธุ์ในชุมชน (<http://www.agriculturesnetwork.org/magazines/global/securing-seed-supply/community-seed-banks-for-maintaining-genetic>) ในประเทศอินเดีย

ทั้งนี้ให้พิจารณาด้วยว่าเมล็ดที่องค์กรผู้จัดนำมาแจกในงานนั้นอาจมีผลกระทบต่อ การแลกเปลี่ยนของเกษตรกรด้วย ในงานแสดงเมล็ดพันธุ์ครั้งหนึ่ง องค์กร ECHO ได้นำเมล็ดพันธุ์ที่นำสนใจจากธนาคารเมล็ดพันธุ์ในประเทศไทยมาวางในงานขณะที่เกษตรกรอยู่ในช่วงการแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์กันอยู่ ผลปรากฏว่าเกษตรกรต่างแสดงความต้องการที่จะรับของเมล็ดพันธุ์นั้น(ที่พวกเขาอาจเห็นว่าดีกว่าเมล็ดพันธุ์ที่ตนเองมีอยู่) ทำให้พวกเขาไม่สนใจการแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ของตน แต่เลือกที่จะเอาเมล็ดพันธุ์ที่เรานำมา ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การแลกเปลี่ยนในระดับหมู่บ้านนั้นจบลงเร็วเกินไป ดังนั้นในงานแสดงเมล็ดพันธุ์ครั้งต่อมาเราจึงได้เปลี่ยนเป็นการมอบ “ถุงของขวัญ” จากธนาคารเมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรทุกคนในตอนจบงาน เพื่อไม่ให้เกิดการแจกเมล็ดพันธุ์นี้ไปจำกัดการแลกเปลี่ยนระหว่างเกษตรกร

12) ประมวลผลข้อมูลและติดตามผลหมู่บ้านที่เข้าร่วม

ทันทีที่งานสิ้นสุดลง องค์กรของท่านควรตรวจสอบบันทึกของเจ้าหน้าที่จากช่วงการอภิปราย และปรึกษากันถึงวิธีการที่จะปรับปรุงพัฒนางานแสดงเมล็ดพันธุ์ครั้งต่อไป องค์กรต่างๆที่ทำงานอยู่ในเขตที่จัดการจัดงานสามารถทำการติดตามผลความคืบหน้าประเด็นต่างๆ การตัดสินใจ และข้อกังวลของเกษตรกร หรือโครงการริเริ่มต่างๆที่ถูกนำเสนอขึ้นในระหว่างการจัดงาน เกษตรกรอาจพูดถึงผักพื้นเมืองชนิดใดชนิดหนึ่งที่พวกเขาต้องการอนุรักษ์ไว้ หรือเสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์ของหมู่บ้าน หรือ

นำเสนอการทดลองปลูกพันธุ์ผักอื่นๆ ให้ถามผู้ที่เข้าร่วมว่าได้ปลูกเมล็ดพันธุ์ใหม่ที่ได้รับหรือไม่ การเติบโตเป็นอย่างไร และเกษตรกรได้เรียนรู้อะไรมาที่สุดจากงานแสดงเมล็ดพันธุ์ หรืออยากเห็นอะไรในการจัดงานครั้งหน้า

ตัวอย่างประโยชน์และผลที่ได้จากการจัดงานแสดงเมล็ดพันธุ์มีดังนี้ :

- เกษตรกรและองค์กรการเกษตร มีความเพลิดเพลิน ในวันงาน และมีโอกาสได้พูดคุยถึงคุณค่าความสำคัญของผักที่ตนปลูกอยู่
- เจ้าหน้าที่ NGO และชาวบ้านมีโอกาสพูดคุยกันเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ในท้องถิ่น และแนวคิดในการที่อาจจะทำงานร่วมกันเพื่อส่งเสริมระบบเมล็ดพันธุ์ในท้องถิ่นให้ดีขึ้น นอกจากนี้องค์กรในระดับท้องถิ่นอาจให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ที่ต้องการต่อธนาคารเมล็ดพันธุ์ ECHO Asia
- ในการจัดงานทุกครั้ง แม้กระทั่งนักพัฒนาด้านการเกษตรหรือเจ้าหน้าที่รัฐผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมาก่อน ต้อง **ประหลาดใจกับความหลากหลายของพันธุ์ผักที่มีอยู่ในชุมชน**
- งานแสดงเมล็ดพันธุ์สามารถจัดขึ้นได้ด้วยงบประมาณที่เพิ่มขึ้นอีกไม่มากถ้ามีการรวมกันเข้ากับการอบรมหรือการประชุมอื่นๆ
- งานแสดงเมล็ดพันธุ์เป็นการสร้างโอกาสแก่เกษตรกรในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ของตนที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมในระบบเกษตรกรรมเชิงพาณิชย์ จากประสบการณ์ของเรา เกษตรกรที่ส่วนใหญ่ทำการเพาะปลูกด้วยเมล็ดพันธุ์ที่เก็บรักษาไว้เอง (เชียงใหม่, เชียงรายในประเทศไทย) จะนำพันธุ์ผักหลายๆชนิดมาในงานซึ่งมากกว่าเกษตรกรที่ใช้เมล็ดผักที่ซื้อ (ประเทศกัมพูชา) การอภิปรายในกลุ่มย่อยยังสามารถพิจารณาวิธีการทำการเกษตรในหัวข้อนี้ด้วย ตัวอย่างเช่น อาจมีการตั้งคำถามว่า เกษตรกรเปลี่ยนจากการใช้เมล็ดพันธุ์ที่เก็บรักษาเองไปสู่การใช้เมล็ดที่ซื้อตั้งแต่เมื่อใดและอย่างไร มีเมล็ดพันธุ์พื้นเมืองที่ดีที่ไม่สามารถหาซื้อได้หรือไม่ เคยต้องพบกับภาวะขาดแคลนหรือสูญเสียเมล็ดพันธุ์ชนิดใดชนิดหนึ่งไปบ้างหรือไม่ มีวิธีใดที่ชุมชนของพวกเขาจะสามารถคงการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ที่เป็นประโยชน์ด้านความหลากหลายในท้องถิ่นของตนได้บ้าง พวกเขาอาจคุยกันถึงวิธีในการที่จะได้รับเมล็ดพันธุ์ที่พวกเขาต้องการได้ง่ายขึ้น รวมถึงวิธีการที่จะสามารถส่งเสริมสนับสนุนวิธีปฏิบัติในการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ท้องถิ่นของตนเอง

องค์กร ECHO มีความสนใจอย่างยิ่งที่จะมีส่วนช่วยในการวางแผนของกลุ่มการจัดงานแสดงเมล็ดพันธุ์ของเกษตรกร ถ้าท่านมีความเห็น ข้อเสนอแนะ และประสบการณ์ที่จะสามารถช่วยเกษตรกรที่ได้รับเมล็ดพันธุ์ที่สามารถปลูกและเติบโตได้ดีภายใต้สภาพของท้องถิ่นนั้น กรุณาส่งมายังเราได้

สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม

มีข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ได้ประโยชน์จริงจากสื่ออินเทอร์เน็ตซึ่งนำมาจากโครงการที่ริเริ่มคล้ายกับในประเทศแอฟริกาซึ่งจะเป็นข้อมูลเพิ่มเติมในด้านการจัดการ, ส่งเสริม และใช้ประโยชน์จากความรู้ที่ได้อย่างสูงสุดจากการจัดงาน ในประเทศแทนซาเนีย ([ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/009/ag387e/ag387e00.pdf](http://ftp.fao.org/docrep/fao/009/ag387e/ag387e00.pdf)), ได้มีการจัดการแสดงเมล็ดพันธุ์หลายครั้งให้แก่เกษตรกรกลุ่มเล็กๆ, กลุ่มหมู่บ้านเกษตรกร, และเกษตรกรจากที่ต่างๆจำนวนพันๆคน มีการนำเสนอข้อมูลจากเกษตรกรผู้เชี่ยวชาญให้การอบรมการเก็บรักษาเมล็ด การสกัดน้ำมันจากเมล็ด และหัวข้ออื่นๆ มีการเสนอให้จัดงานแสดงเมล็ดพันธุ์เป็นประจำทุกปีและการนำเอาส่วนการแสดงด้านวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับความหลากหลายด้านชีวภาพมาผนวกเข้าด้วยกันจะทำให้เป็นที่สนใจมากขึ้นโดยเฉพาะคนหนุ่มสาว และยังช่วยให้ผู้เข้าร่วมได้ทราบถึงวัตถุประสงค์หลักของงานในรูปแบบที่เป็นที่น่าประทับใจ เอกสารฉบับนี้ประกอบไปด้วยข้อเสนอแนะในการจัดการแสดงเมล็ดพันธุ์และตัวอย่างรูปแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลที่น่าไปปรับใช้ได้ ในประเทศโมซัมบิก

(<http://www.agriculturesnetwork.org/magazines/global/women-and-food-sovereignty/save-seed>) องค์กรความ

ร่วมมือของเกษตรกรได้เริ่มต้นด้วยการจัดงานแสดงเมล็ดพันธุ์ประจำปีของสวนกลาง จากนั้นจึงจัดงานแสดงเมล็ดพันธุ์ในระดับภูมิภาคเพิ่มขึ้นภายใต้ความรับผิดชอบของท้องถิ่น ซึ่งสถานที่ที่จัดงานจะต่างกันไปเพื่อให้มีผู้เข้าร่วมงานได้มากที่สุด

อ้างอิง

FAO-LinKS Project. June 2006. Community diversity seed fairs in Tanzania: Guidelines for seed fairs. Report No. 51. <ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/009/ag387e/ag387e00.pdf> or <http://www.fao.org/docrep/009/ag387e/ag387e00.htm>

Bakker, Nico and Feliz Zenén Martínez Mendoza. September 2009. If you don't save seed, you are not a real farmer. LEISA 25(3):20-22. <http://www.agriculturesnetwork.org/magazines/global/women-and-food-sovereignty/save-seed>

หมายเหตุ

¹สมาคมพัฒนาภาคีสหประชาชาติพันธุ์ Deccan ในรัฐอานธรประเทศ ประเทศอินเดียได้ทำงานในขอบเขตพื้นที่ที่กว้างมาเป็นเวลาหลายสิบปีเพื่อช่วยหมู่บ้านต่างๆ ให้ได้รับอาหารที่เพียงพอในพื้นที่ที่ดินแห้งแล้ง การฟื้นฟูสภาพพื้นที่เสื่อมโทรมและการใช้พันธุ์ผักพื้นเมือง ทั้งนี้มีธนาคารเมล็ดพันธุ์ที่สร้างขึ้นโดยชุมชนมีส่วนสำคัญในงาน ท่านสามารถดูข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่: <http://www.ddsindia.com/www/default.asp>

²ศูนย์ ECHO Asia Impact Center ร่วมมือกับ NEICORD จัดงานแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ในประเทศอินเดีย ส่วนการจัดงานแสดงเมล็ดพันธุ์ในประเทศไทยและกัมพูชาจัดขึ้นโดยความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนีย สเตท (อเมริกา), มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่ และองค์การพัฒนา Wholistic (กัมพูชา) โดยพันธุ์พืชที่ได้รับความสนใจในการศึกษานี้ประกอบไปด้วยผักที่ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ดที่รับประทานในอาหารมื้อหลัก ดังนั้นจึงเป็นการมุ่งเน้นไปที่พืชที่ไม่ใช่จำพวกเมล็ดข้าว เป็นผักที่มีคุณค่าอาหารสูง เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีค่าในเชิงเศรษฐกิจ

³สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม ท่านสามารถดูได้ที่ “the Simplest Way to Control Bean Beetles” จาก ECHO ที่เว็บไซต์ <http://www.echonet.org/content/100cropSeed/758>

สรุปงานแสดงเมล็ดพันธุ์ที่อำนวยความสะดวกช่วยเหลือโดยองค์การ ECHO เอเชีย ในปี 2553-2554

สถานที่	เมืองซิลลอง, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, อินเดีย	เชียงดาว, ภาคเหนือ, ไทย	เขียงราย, ภาคเหนือ, ไทย	สวายเรียง, กัมพูชา
ลักษณะหมู่บ้าน	ชุมชนที่อยู่ห่างไกลกันกระจัดกระจาย	อาชีพรองคือทำการเกษตร; มีพื้นที่ทำกินที่ไม่มั่นคง	อาชีพหลักคือทำการเกษตร; มีที่ดินทำกินเป็นหลักแหล่ง	อาชีพหลักคือทำการเกษตรกรรมเพื่อการพาณิชย์และเพื่อไว้บริโภคเอง
ความนิยมในการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ไว้เอง	สูง	ปานกลาง-สูง	สูง	ปานกลาง-ต่ำ
ผู้เข้าร่วม	นักพัฒนาด้านการเกษตร 36 คนเข้าร่วม	เกษตรกร 37 คน (หญิง 21, ชาย 16 ทั้งหมดจากกลุ่มชาติพันธุ์ Darang); มี 29 คน (หญิง 21, ชาย 8) นำเมล็ดมา	เกษตรกร 30 คน (หญิง 22, ชาย 8) จากกลุ่มลาหู่และอาข่า; ทั้ง 30 คน นำเมล็ดมา	เกษตรกร 60 คน (หญิง 34, ชาย 26), ทั้งหมดเป็นชาวกัมพูชา; มี 54 คนนำเมล็ดมา
จำนวนและระยะทางของหมู่บ้าน	จาก 16 องค์กรทั่วภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย	จากหมู่บ้าน 3 แห่งภายในระยะหลายกิโลเมตร	จากหมู่บ้าน 4 แห่งภายในระยะหลายกิโลเมตร	จากหมู่บ้าน 11 แห่งภายในระยะ 50 กิโลเมตร
จำนวนเชื้อชาติ/ภาษาของผู้เข้าร่วม	12+	2	4	1
ชุดเมล็ดพันธุ์ (ซอง) ที่นำมา	25 พันธุ์ นำมาในปริมาณมาก	181 ซอง	274 ซอง	ประมาณ 350; อย่างน้อย 5 ชนิดต่อคน
การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพันธุ์ต่างๆของเกษตรกร	ไม่เป็นทางการ, ไม่มีรูปแบบมาตรฐาน	มีรูปแบบที่เป็นมาตรฐาน แต่ยาวเกินไปและยุ่งยากต่อการนำไปใช้	ใช้ชุดข้อมูลที่ยั่งยืนสำหรับเมล็ดแต่ละชนิดขณะที่เกษตรกรกำลังทยอยมาถึงและลงทะเบียน	ขณะที่เกษตรกรเดินทางมาถึงและลงทะเบียนเจ้าหน้าที่เติมคำตอบ 6 ข้อเกี่ยวกับชนิดของเมล็ด, วิธีการเก็บรักษา และที่มาของเมล็ดพันธุ์แต่ละชุด